

67-72-142/1

17.09.2021

У спеціалізовану вчену раду
Д 35.052.19
Національного університету
«Львівська політехніка»

79013, м. Львів,
вул. С. Бандери, 12

ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

**доктора юридичних наук, професора Суббота Анатолія Івановича на
дисертаційне дослідження Ледвій Олени Іванівни
«Правові та організаційні засади запобігання правопорушенням у
сфері страхування в Україні», подане на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне
право і процес; фінансове право; інформаційне право**

Актуальність теми дослідження. Одним із важливих напрямів розбудови України як незалежної демократичної держави є розвиток її економіки. Успіх у цій діяльності значною мірою залежить від теоретичних розробок запобігання правопорушенням, що вчиняються у фінансовій царині. При цьому, важливо досліджувати окремі сфери, які мають вагомий вплив на економічне зростання держави.

Особливої уваги у цьому контексті заслуговує страховий сектор. Держава зацікавлена в максимальному поширенні добровільної форми страхових відносин у суспільстві, оскільки масове страхування істотно знижує бюджетні витрати на покриття шкоди від різного роду непередбачених подій катастрофічного характеру (стихійні лиха, екологічні та техногенні катастрофи тощо), крім того, створює досить значний інвестиційний ресурс у вигляді страхових фондів, який може використовуватися для вкладень в базові галузі народного господарства і перспективні сфери діяльності.

Однак для того, щоб залучити кошти населення в страховий сектор,

необхідно істотно підвищити рівень довіри до страхових компаній, забезпечити їх фінансову стійкість і мінімізувати зловживання і шахрайські дії на ринку страхових послуг. Страхування повинно стати доступним, вигідним і надійним способом вкладення вільних грошових коштів. Це завдання можна вирішити за допомогою державного адміністративного регулювання страхової діяльності, шляхом введення і вдосконалення існуючих дозвільних режимів.

Отже, актуальність та своєчасність дослідження питань, що стосуються правових та організаційних засад запобігання правопорушенням у сфері страхування в Україні безсумнівною та беззаперечною.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Необхідно підкреслити, що проблематика дисертаційної роботи узгоджується з положеннями Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу, затвердженої Законом України №1629-IV від 18.03.2004р., Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020», схваленої Указом Президента України від 12.01.2015 р. № 5, Стратегії розвитку наукових досліджень Національної академії правових наук України на 2016–2020 роки, затвердженої загальними зборами Національної академії правових наук України 03.03.2016 р.

Дисертація виконана в межах науково-дослідної роботи кафедри адміністративного та інформаційного права Навчально-наукового інституту права та психології Національного університету «Львівська політехніка»: «Адміністративно-правова доктрина захисту прав та свобод людини і громадянина в умовах європейської інтеграції України» (державний реєстраційний номер 0121U110638).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій.

Дисертаційна робота, є достатньо методологічно збалансованою, оскільки положення наукової новизни, висновки належно обґрунтовані та об'єктивні.

Обґрунтованість наукових положень, висновків та рекомендацій досягнуто дисертанткою за рахунок використання комплексу загальнонаукових та спеціально-юридичних методів пізнання з метою вирішення поставлених завдань дослідження, опрацювання достатньої кількості інформаційних джерел, здійсненою апробацією одержаних результатів.

Мета дисертаційної роботи відповідає поставленому дисертанткою науковому завданню, а саме комплексному, системному аналізу правових та організаційних засад запобігання правопорушенням у сфері страхування в Україні та виробленні на цій основі теоретичних положень і науково обґрунтованих методичних і практичних рекомендацій щодо удосконалення законодавчої основи у цій сфері.

Сформульовані завдання дисертанткою вирішено, а узагальнені результати відображено у висновках до дисертації.

Обґрунтованості результатів дослідження Ледвій О. І. також додає їх належна апробація на науково-практичних конференціях та опублікування у п'яти вітчизняних фахових виданнях і одному зарубіжному науковому періодичному виданні.

Найбільш вагомі наукові положення, висновки і рекомендації, одержані дисертанткою, знайшли належне обґрунтування у тексті роботи.

Достовірність положень і висновків дисертаційного дослідження досягнуто використанням належних методів дослідження та достатньої джерельної бази. Методи дослідження обрано з урахуванням мети та завдань дисертації. Зокрема, у роботі використано у взаємозв'язку такі наукові методи: логіко-семантичний метод, який сприяв поглибленню понятійного апарату, визначенню наукової основи формування уявлення про правові та організаційні засади запобігання правопорушенням у сфері страхування в Україні, формуванню теоретико-методологічних підходів до дослідження питання правових та організаційних засад запобігання правопорушенням у сфері страхування, встановлення соціально-економічного значення страхування в сучасних умовах трансформації суспільства, визначення місця і функцій

органів виконавчої влади у системі запобігання правопорушень у сфері страхування (підрозділи 1.1, 1.2, 1.3, 2.3, 2.5); структурно-системний, за допомогою якого здійснено аналіз об'єкта дослідження та визначено причини вчинення правопорушень у сфері страхування (підрозділи 2.1, 2.2, 2.3, Розділ 3); порівняльно-правовий, який сприяв узагальненню наукових поглядів на зміст та сутність страхової діяльності як об'єкта адміністративно-правового регулювання (підрозділи 1.3, 2.2, 2.3, Розділ 3); формально-юридичний, який використано при дослідженні змісту правових норм, що виступають основою страхової діяльності; структурно-логічний метод, який використовувався для вироблення рекомендацій та визначення напрямів удосконалення правового регулювання щодо запобігання правопорушень у сфері страхування (підрозділи 1.3, Розділи 2, 3).

Емпіричну базу дослідження становлять: статистичні матеріали, які характеризують питання правових та організаційних засад запобігання правопорушенням у сфері страхування в Україні, узагальнення результатів практичної діяльності суб'єктів запобігання, довідкові видання, матеріали опитування, в процесі якого було проанкетовано 205 респондентів – працівників правоохоронних органів та працівників страхових компаній у Львівській, Волинській, Рівненській та Івано-Франківській, Закарпатській та Чернівецькій областях.

Достовірність і новизна наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Положення наукової роботи ґрунтуються на об'єктивних теоретичних дослідженнях, висновки є обґрунтованими та базуються на власних судженнях автора. Наукова новизна визначається тим, що за характером розглянутих питань вона є однією з перших системних досліджень правових та організаційних засад запобігання правопорушенням у сфері страхування в Україні.

Дисертація Ледвій О. І. вміщує низку елементів новизни. Серед

найбільш значимих положень та висновків, що є новими для юриспруденції, вкажемо на такі:

– страхову діяльність розглянуто як професійну комерційну діяльність з формування, розподілу та використання коштів страхових фондів з метою захисту майнових інтересів фізичних і юридичних осіб при настанні страхових випадків. Вказано, що таку діяльність здійснюють спеціалізовані комерційні юридичні особи (діяльність страхових посередників - агентів, брокерів та інших фахівців на страховому ринку має допоміжний характер, тому до страхової діяльності не відноситься). Ця діяльність підлягає правовому регулюванню, як і будь-яка інша підприємницька діяльність, при цьому правова природа такого регулювання в більшості випадків адміністративна;

– визначено соціально-економічне значення страхування в сучасних умовах трансформації суспільства. Обґрунтовано, що порушення страхового законодавства є суспільно небезпечними, шкідливими для суспільства і держави загалом. Зазначено, що більше 60% страхового ринку припадає на частку п'ятдесяти великих страхових компаній. При цьому порушення ними однієї або декількох вимог до фінансової стійкості може вплинути на стійкість всієї страхової системи України. Порушення, допущені страховою організацією при розробці та затвердженні стандартних правил страхування, також спричинять за собою заподіяння шкоди інтересам всіх клієнтів конкретного страховика;

– удосконалено визначення сутності обов'язкового соціального страхування як частини державної системи соціального захисту населення, яка є системою створюваних державою правових, економічних та організаційних заходів, спрямованих на компенсацію або мінімізацію наслідків зміни матеріального і (або) соціального становища працюючих громадян, а у випадках, передбачених законодавством України, інших категорій громадян внаслідок визнання їх безробітними, трудового каліцтва або професійного захворювання, інвалідності, хвороби, травми, вагітності та пологів, втрати годувальника, а також настання старості, необхідності отримання медичної

допомоги, санаторно-курортного лікування і настання інших установлених законодавством України соціальних страхових ризиків, що підлягають обов'язковому соціальному страхуванню;

– удосконалено правові засади регулювання ліцензування страхової діяльності. визначено важелі, за допомогою яких здійснюється регулювання державою страхової діяльності, а саме: встановлення умов допуску на страховий ринок організацій, які збираються надавати послуги зі страхування (отримання ліцензії); визначення фінансових нормативів для страховиків; закріплення принципів інвестування коштів страхових фондів; здійснення адміністративного нагляду за діяльністю страховиків; встановлення відповідальності за порушення законодавства про страхову діяльність;

Сформульовані дисертанткою висновки відповідають завданням дослідження, відображають у стислій формі результати дослідження.

Дисертація Ледвій О. І. є завершеною роботою, результати якої можуть знайти своє практичне впровадження у науково-дослідницькій сфері – для подальшої розробки проблематики правових та організаційних засад запобігання правопорушенням у сфері страхування в Україні; правозастосовній діяльності – для удосконалення діяльності суб'єктів запобігання правопорушенням у сфері страхування в Україні та тлумачення і застосування відповідних положень законодавства цими суб'єктами при здійсненні вказаної роботи; навчальному процесі – положення та висновки дисертації можуть бути впроваджені в процес викладання дисциплін: «Адміністративне право», «Адміністративна відповідальність», «Адміністративний процес».

Повнота викладу наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації в опублікованих працях.

Основні результати дослідження дисертанткою апробовано на 4 науково-практичних конференціях та викладено у 6 наукових статтях, з яких 5 опубліковано у фахових наукових виданнях України, 1 – в іноземному науковому виданні.

Оформлення дисертаційної роботи відповідає вимогам, які ставляться до дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата наук. Зміст дисертації відповідає спеціальності 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право», за якою вона подається до захисту. Дисертація написана українською мовою, у науковому стилі.

Вирішення наукового завдання. Дисертація Ледвій О. І. містить вагомі результати, які в сукупності вирішують важливе наукове завдання, а також забезпечують розв'язання низки практичних питань, що виникають стосовно правових та організаційних засад запобігання правопорушенням у сфері страхування в Україні.

Зауваження.

Між тим, не всі авторські тези, твердження і міркування сприймаються як логічний підсумок емпіричних спостережень, що на достатньому рівні обґрунтовані з теоретичних позицій, здобутків юридичної практики і аналізу нормативного матеріалу. Деякі з них потребують додаткових роз'яснень і уточнень з огляду на сучасний стан та перспективи розвитку адміністративно-правової теорії і відповідної законодавчої бази. У зв'язку з цим є необхідність висловити низку зауважень і окреслити дискусійні положення.

1. У підрозділі 1.1, розглядаючи наукову основу формування уявлення про правові та організаційні засади запобігання правопорушенням у сфері страхування в Україні, на нашу думку, автор надмірно захопилась працями науковців-цивілістів, однак, можливо цьому є авторське пояснення.

2. Цілком логічною є теза дисертанта про те, що «державне регулювання традиційно трактується як ступінь втручання держави в економічне життя». І те, що все це «в однаковій мірі можна застосувати до страхування як виду економічних відносин, що існують в сучасному суспільстві». Однак, вказуючи це автору доцільно було б не лише обмежитись констатацією цього факту, але й розкрити важелі такого впливу.

3. Потребує додаткового обґрунтування теза викладена у п. 7 висновків про те, що «адміністративно-правове регулювання страхування направлено на широке коло відносин, а саме: ... правовідносини у сфері адміністративного нагляду за діяльністю страховиків на предмет дотримання ними положень чинного законодавства...» Тут, вважаємо, має йтися не про нагляд, а про контроль.

4. Не зайвим було б якби розглядаючи питання місця і функцій органів виконавчої влади у системі запобігання правопорушень у сфері страхування автор прискіпливіше розглянула діяльність правоохоронних органів та звернула увагу на можливість розширення їх повноважень у цій сфері.

5. Потребує додаткового обґрунтування пропозиція автора щодо розширення меж адміністративної відповідальності у сфері страхової діяльності.

Висновок щодо відповідності дисертації встановленим вимогам.

Висловлені зауваження не перешкоджають позитивному ставленню до виконаної Ледвій О.І. дослідницької роботи, а здійснений автором творчий пошук заслуговує на повагу і позитивну підтримку.

Рецензована дисертація вирішує конкретне науково-прикладне завдання, містить раніше не захищені положення, які є особистими напрацюваннями автора, мають наукову цінність і позитивне значення для подальшого розвитку питання правових та організаційних засад запобігання правопорушенням у сфері страхування в Україні, та загалом адміністративно-правової та фінансово-правової науки.

На підставі викладеного вважаю що дисертація Ледвій Олени Іванівни на тему: «Правові та організаційні засади запобігання правопорушенням у сфері страхування в Україні» є завершеною самостійною кваліфікаційною науковою працею, яка за своєю актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, рівнем наукової та практичної значущості отриманих результатів, а також за кількістю та обсягом публікацій відповідає Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого Постановою Кабінету

Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567 та вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом МОН України від 12.01.2017 р. № 40, а її автор – Ледвій Олена Іванівна – заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент:

**доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри конституційного,
адміністративного та фінансового права
Хмельницького університету управління
та права імені Леоніда Юзькова**

А.І. Суббот

**Підпис А.І.Суббота
«ЗАСВІДЧУЮ»
вчений секретар вченої ради
ХУУП імені Леоніда Юзькова**

С.В. Лозінська